

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA POSUŠJE**

IZVJEŠĆE O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA
IMPLEMENTACIJE
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE POSUŠJE u 2020.god.

Posušje, svibanj 2021. god.

IZVRŠNI SAŽETAK

Na samom početku bitno je naglasiti kako je Općina Posušje u 2019. godini uradila reviziju postojeće Strategije razvoja općine Posušje te je dokument Revidirana strategija razvoja općine Posušje usvojen na Općinskom vijeću 1.kolovoza 2019. godine. 2020. godine se krenulo sa usklađivanjem sa novom metodologijom za planiranje strateških dokumenata, propisanom Zakonom o razvojnom planiranju i Uredbom o strateškom planiranju.

Izvješće o implementaciji Strategije integriranog razvoja Općine Posušje (2014-2023.) ima za cilj informirati i pokrenuti sve bitne sudionike na razmišljanje te doprinijeti boljem donošenju odluka o realizaciji strateških ciljeva i prioriteta ekonomskog, društvenog razvoja i zaštite životne sredine, u okviru 3 strateška cilja i 16 pripadajućih mjera za realizaciju prioriteta definiranih u Strategiji integriranog razvoja Općine Posušje.

Planom implementacije za 2020. godinu predviđeno je provođenje 41 projekta ukupne vrijednosti **1.563.250,00 KM**. U ovo Izvješće o ostvarenju godišnjeg plana implementacije Strategije razvoja općine Posušje za 2020. godinu uvrstiti će se i 5 realiziranih projekata, a koji nisu bili planirani Planom implementacije 2020-2022. to su: „*Izgradnja i uređenje parkinga i parka iznad stadiona Mokri Dolac*“, „*Izgradnja autobusnog kolodvora*“, „*Izgradnja vodoopskrbnog sustava Rakitno*“, „*Izgradnja vodoopskrbnog sustava Vir-Zagorje*“ te „*Nastavak izgradnje kanalizacijske mreže spajanjem kolektora sa pročistačem otpadnih voda*“. U 2020. godini započeta je implementacija 27 projekata koji su projekti višegodišnjeg karaktera realizacije, dok su neki projekti iz 2019. godine nastavljeni u ovoj izvještajnoj 2020.godini. Postotak realizacije projekata u izvještajnoj godini je dobar (60,87%), unatoč otežavajućoj okolnosti zbog nedostatka vlastitih financijskih sredstava u okviru općinskog proračuna te pandemije COVID-19 koja je ostavila financijske gubitke u proračunu. To je zaista dobar uspjeh zato što vrijednost donatorskih sredstava iznosi 827.026,00 KM ili 45,24 % od ukupnog iznosa realiziranih projekata. Valja istaknuti kako je u 2020. godini zbog gore spomenute pandemije većina javnih poziva za donatorska sredstva bila prolongirana ili ih nikako nije bilo. Ukupna vrijednost u cijelosti ili djelomično implementiranih projekata je 1.828.126,57 KM, što je čak 116,94 % realizacije u odnosu na projektirani financijski okvir, a 54,76% od ovog iznosa realizirano je kroz proračun Općine, a ostalo iz vanjskih izvora.

U pogledu ključnih prioriteta i fokusa za prethodnu 2020. godinu, nastojalo se svim naporima raditi na završetku nove Osnovne škole fra Petar Bakula. Tako je samo u 2020. godini u novu osnovnu školu uloženo skoro 800.000,00 KM. Nažalost, zbog velikih financijskih sredstava koje iziskuje škola kako bi se ista mogla pustiti u rad, nije se uspjelo do rujna istu završiti kako bi djeca mogli pohađati nastavu u novoj zgradi. Pored škole, kao i zadnjih 4 godine radilo se na kanalizacijskom sustavu na području općine Posušje. Ovo je zasigurno financijski najzahtjevniji projekt koji se radi na području općine Posušje. U 2020. godini za projekt kanalizacije utrošilo se 380.000,00 KM uz podršku Fonda za zaštitu okoliša.

Prema Strategiji razvoja izvršeno je ukupno 85% postavljenih ciljeva, prema revidiranoj njih 40%, a sad se radi na ispunjenju 3 strateška cilja i 16 pripadajućih mjera. U izvješću za 2021. godini bit će prikazan napredak vezan za novopostavljene ciljeve i mjere.

U pogledu utjecaja realizacije Strategije na stanje makro pokazatelja u općini, tijekom 2020. godine ne možemo kazati kako je došlo do pozitivnih pomaka kad su u pitanju zaposleni jer je pandemija koronavirusa dovela do zatvaranja određenih djelatnosti i samim tim porasta broja nezaposlenih. No, popravljanjem situacije vezane za pandemiju u 3.kvartalu 2020. godine došlo je do malog popravljavanja ovog broja vezanog za nezaposlene jer su se te iste djelatnost ponovno otvorile. Također indirektnim

uspoređenjem pokazatelja razvijenosti (umjesto BDP-a koji se za općinske razine više ne računa) došlo je također do blagog pada. U 2020. godini Općina Posušje pokrenula je JAVNI POZIV za podnošenje prijave za poticajne mjere u poduzetništvu Općine Posušje. Zbog ovog poziva došlo je do povećanja broja novoregistriranih obrta. Na ovu mjeru valja stvoriti poveznicu i s mjerom koju je Načelnik općine donio 2018. godine, a koja se odnosi na oslobađanje plaćanja općinskih pristojbi pri registraciji obrta. Ista mjera usvojena je i u 2020. godini.

Kada je riječ o zaključcima i korektivnim mjerama u pogledu prethodne godine, najveće prepreke ili teškoće su se odnosile na nedostatak financijskih sredstava za vlastito samostalno financiranje projekata iz Strategije kao i sredstvima viših razina vlasti te nedovoljan (relativno mali) broj poziva ili javnih natječaja međunarodnih projektnih i razvojnih subjekata u BiH. Sve to upućuje na to da se u 2021. godini nastavi sa istim ili jačim intenzitetom pripreme i apliciranja projekata na svaku moguću priliku koja se ukaže.

1. UVOD

Cilj ovog izvještaja je da na jednostavan i jasan način predstavi rezultate implementacije Strategije razvoja općine Posušje tijekom 2020. godine. Njegova svrha je, također, da informira i pokrene sve bitne sudionike na dodatnu motivaciju i razmišljanje o doprinosu u svom radu kao i u donošenju odluka o strateškim prioritetima i operativnim ciljevima u narednim godinama. U tom smislu, ovaj dokument sadrži pouke i preporuke za budući rad i predlaže mjere za poboljšanje procesa i rezultata implementacije Strategije.

Strategiju integriranog razvoja općine Posušje za razdoblje 2014-2023. godine izradio je Razvojni tim Općine Posušje, (po miPRO metodologiji - www.ba.undp.org/.../methodology-for-integrated-local-development-planning-in-bih) u okviru Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDLP), koji predstavlja zajedničku inicijativu Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP BiH). Strategija razvoja općine Posušje usvojena je u lipnju 2014. godine na 15. redovnoj sjednici Općinskog Vijeća, održanoj dana 05.06.2014. godine. Kao operativni instrument za realizaciju strategije, Općina priprema trogodišnji plan implementacije (1+2) svake godine od usvajanja strategije. Detaljni plan implementacije za 2020.- 2022. godinu je pripremljen i objavljen je na web stranici općine. Općinska strategija razvoja revidirana je tijekom 2019. godine i ista je usvojena 1. kolovoza 2019. godine na Općinskom vijeću Općine Posušje. 2020. godine se krenulo sa usklađivanjem sa novom metodologijom za planiranje strateških dokumenata, propisanom Zakonom o razvojnom planiranju i Uredbom o strateškom planiranju.

Ovaj izvještaj odnosi se na implementaciju strateških, odnosno sektorskih, prioritetnih projekata u 2020. godini, koji se, po miPRO metodologiji, planiraju uz konzultacije sa svim bitnim sudionicima u zajednici u svim fazama implementacije strategije.

Nositelj izrade trogodišnjeg Plana implementacije (1+2) kao i izvještaja je Odsjek za razvoj u suradnji sa Jedinicom za lokalni ekonomski razvoj pri uredu Općinskog načelnika. Izvješće je pripremljeno u djelomičnoj (koliko je bilo potrebno) suradnji sa predstavnicima drugih općinskih službi.

Podaci o implementaciji se kontinuirano prikupljaju tijekom cjelokupnog razdoblja koji pokriva ovaj izvještaj i to korištenjem softverskog alata APIS za praćenje implementacije Strategije. Podaci se

timski analiziraju, na temeljem čega se priprema kvalitativni osvrt na promatrano razdoblje implementacije, kao i pouke i preporuke za naredno razdoblje.

2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

Kako bi se izvješće moglo lakše pratiti, donosimo skraćeni izvadak iz Strategije razvoja koji se odnose na ključne elemente planiranja i pripadajuće strateške kao i operativne odnosno sektorske ciljeve.

2.1. Vizija

Revidiranom strategijom razvoja općine Posušje za razdoblje 2019. – 2023. godine, definirana je sljedeća vizija:

**„OSTANIMO, SAČUVAJMO, RAZVIJMO, NAŠE POSUŠJE
OPĆINA MLADIH, OBRAZOVANIH I PODUZETNIH LJUDI KOJI KORIŠTENJEM
PRIRODNIH BOGATSTAVA DOBRO ŽIVE NA SVOJIM OGNJIŠTIMA ”**

2.2. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi predstavljaju prvu transformaciju vizije razvoja. Temeljem srednjoročne evaluacije provedbe strategije, finalnog rezultata provedene revizije socio-ekonomske i SWOT analize, te ažuriranim strateškim pravcima zaključeno je da su strateški ciljevi relevantni ali da se ažuriraju da na bolji način artikuliraju viziju razvoja, tj. da se prva tri strateška cilja redefiniiraju a da se četvrti strateški cilj integrira u prethodna tri strateška cilja. Revidirani strateški ciljevi za sljedeće petogodišnje razdoblje su sljedeći:

Strateški cilj 1: Razvijeno poslovno okruženje i konkurentno lokalno gospodarstvo

Strateški cilj 2: Razvijena društvena infrastruktura i sadržaji, socijalne i ostale javne usluge

Strateški cilj 3: Izgrađena komunalna infrastruktura uz zaštićen okoliš

2.3. Sektorski ciljevi

Strateški prioriteti za razvoj općine su: ekonomski razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine. U okviru ovih sektora, definirano je 11 sljedećih sektorskih ciljeva:

Ekonomski razvoj

Sektorski cilj 1: Prilagoditi općinu potrebama poduzetništva

Sektorski cilj 2: Do 2023. god. razviti sustav potpore organiziranoj poljoprivrednoj proizvodnji

Sektorski cilj 3: Do 2023. god razviti prepoznatljiv turistički sadržaj

Društveni razvoj

Sektorski cilj 1: Do 2023. unaprijediti kvalitetu obrazovanja, kulturnih i socijalnih sadržaja u općini Posušje

Sektorski cilj 2: Do 2023. god. podići razinu kvalitete prostornog uređenja općine i javnih sadržaja

Sektor zaštite i unapređenja okoliša

Sektorski cilj 1: Do 2023. god. poboljšati kvalitetu i dostupnost pitke vode i smanjen negativan utjecaj od otpadnih voda i čvrstog otpada

Sektorski cilj 2: Do 2023. god poboljšati kvalitetu mreže lokalnih putova i podići razinu zaštite od požara

2. 4. Ključni planirani prioriteti i fokusi za promatrano godišnje razdoblje (2020. godina)

Ključni prioriteti ekonomskog sektora

U skladu sa definiranim sektorskim ciljevima, aktivnosti na realizaciji Strategije su se odnosili na ključne prioritete ekonomskog sektora za 2020. godinu: **Sektorski cilj 1: Prilagoditi općinu potrebama poduzetništva**

Kontinuirano je se radilo na tome da se poboljša poslovni ambijent, da unaprijedimo poslovnu infrastrukturu stalno imajući u vidu veći broj novih radnih mjesta i smanjenje nezaposlenosti. Fokus na navedene elemente ćemo nastaviti i u 2021. godini. Kao što je najavljivano 2019. godine, u 2020. godini objavljen je Javni poziv za podnošenje prijave za poticajne mjere u poduzetništvu Općine Posušje. Povjerenstvo za provedbu Javnog poziva za poticajne mjere u poduzetništvu je u tekućoj godini zaprimilo 30 prijava na Javni poziv, održalo 12 sastanaka te odobrilo 27 poticaja.

Također, u 2020. godini, a nakon 16 mjeseci intenzivnog rada u kojega su bile uključene sve općinske službe pod vodstvom Odsjeka za razvoj, uspješno je okončan proces recertifikacije Općine Posušje kao općine s povoljnim poslovnim okruženjem (BFC). Na putu ponovnog ocjenjivanja, podnošenja dokumenata i dokaza te posjeta ocjenjivačkih komisija koji je otpočeo u rujnu 2019. Općina Posušje morala je ispuniti preko 10 kriterija i 70 potkriterija koji obuhvaćaju predvidivost troškova poslovanja i odgovorno upravljanje financijama, unaprjeđenje procedura, jačanje transparentnosti, smanjivanje birokracije, strateško planiranje, javno-privatni dijalog, analitičku osnovu za podršku lokalnoj zajednici, praćenje dinamike lokalnog tržišta rada, podršku poduzetništvu, sustav usluga za izdavanje građevinske dozvole, adekvatnu infrastrukturu, pouzdane komunalne usluge...

Ključni prioriteti društvenog sektora

U društvenom sektoru ključni prioritet je bio na poboljšanju obrazovne infrastrukture što odražava **Sektorski cilj 1: Do 2023. unaprijediti kvalitetu obrazovanja, kulturnih i socijalnih sadržaja u općini Posušje**

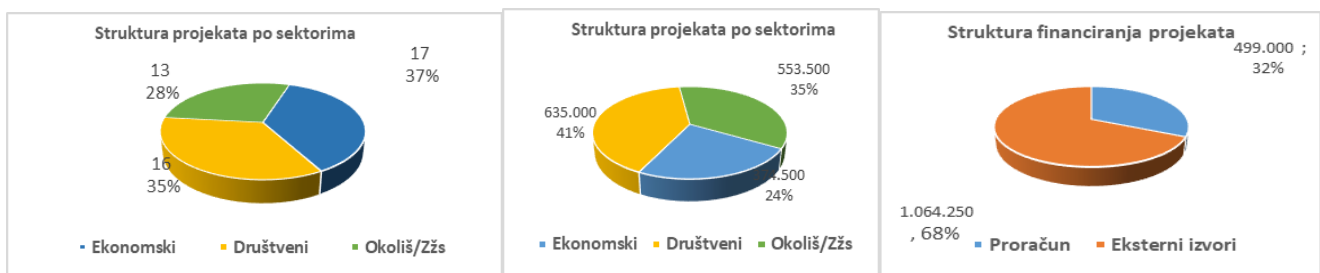
Za ovaj sektorski cilj ključni projekt je Završetak nove Osnovne škole fra Petar Bakula. Tako je samo u 2020. godini u novu osnovnu školu uloženo skoro 800.000,00 KM. Nažalost, zbog velikih financijskih sredstava koje iziskuje škola kako bi se ista mogla pustiti u rad, nije se uspjelo do rujna istu završiti kako bi djeca mogli pohađati nastavu u novoj zgradi.

Ključni prioriteti sektora okoliša

U sektoru okoliša za 2020. radilo je se na vodoopskrbnom sustavu, ali i na izgradnji kanalizacijskog sustava. Ovo je zasigurno financijski najzahtjevniji projekt koji se radi na području općine Posušje. U 2020. godini za projekt kanalizacije utrošilo se 380.000,00 KM uz podršku Fonda za zaštitu okoliša.

2.5. Zbirni pregled prioritetnih projekata i okvira za njihovo financiranje obuhvaćenih Planom implementacije 2020-2022. godinu

Za plansko razdoblje 2020-2022. godine ukupno je planirano 41 projekt. Promatrajući po razvojnim sektorima za razdoblje 2020-2022. godine, u sklopu ekonomskog sektora je ukupno planirano 17 projekata, u društvenom sektoru 16 projekata te u sektoru okoliša 13 projekata. Za realizaciju ovih projekata (njih 41 konkretno u 2020. od ukupno 45 projekata) planirano je ukupno 1.563.250,00 KM, od toga iz vlastitih izvora 499.000,00 KM, iz eksternih 1.064.250,00 KM. U nastavku je grafički prikaz strukture planiranih projekata po broju projekata po sektorima, izvorima financiranja i financijskim parametrima po sektorima.

Što se tiče izvora eksternog financiranja, najznačajniji predviđeni izvori za razdoblje 2020-2022. godine su više razine vlasti i drugi međunarodni donatorsko razvojni subjekti koji projektno djeluju u BiH. Kako bi iskoristila prilike za privlačenje sredstava iz eksternih izvora općina je tijekom 2020. godine aplicirala na sve dostupne javne pozive i natječaje te se uključila u sve projekte kojima je imala mogućnost pristupa, kao što su razvojni projekti (treba uzeti u obzir da je zbog COVID-19 taj broj poziva bio znatno manji). U sljedećem razdoblju općina namjerava pripremiti najmanje deset projekata putem kojih će aplicirati na sve dostupne javne pozive domaćih institucionalnih i inozemnih projektnih subjekata u BiH. Također ćemo nastaviti realizirati promotivne aktivnosti u cilju privlačenja investitora u poslovne zone Osrdak i Vlaka. Značajniji projekt u 2020. godini odnosio se na radove na novoj Osnovnoj školi fra Petar Bakula te radovi na kanalizacijskoj mreži kao i vodovod Rakitno.

Planirano je da se najveći dio sredstava utroši u okviru ekološkog sektora, gdje su sadržani i najveći/kompleksni infrastrukturni vodoopskrbni i drugi projekti u ukupnom iznosu od 553.500,00 KM od čega iz općinskog proračuna 195.500,00 (35,32%), a iz eksternih izvora 358.000,00 KM (64,68%).

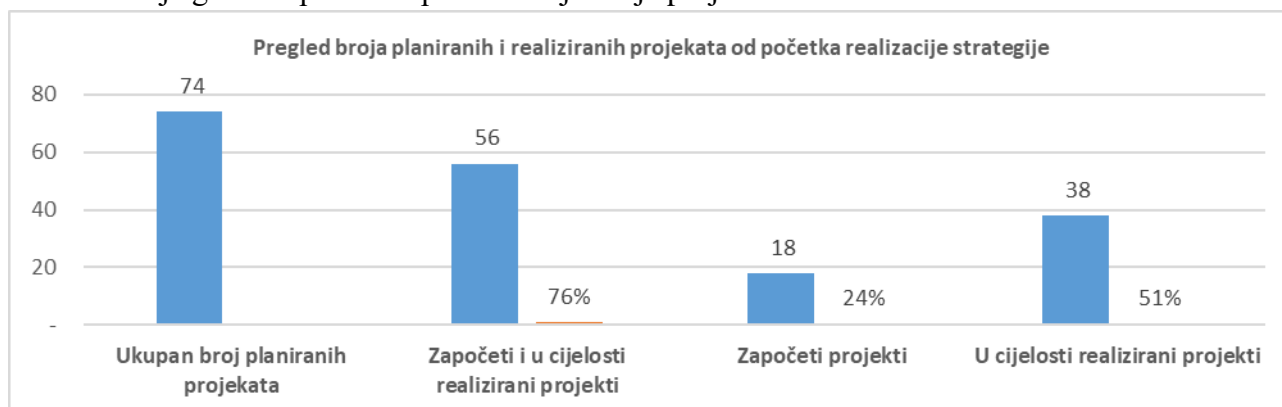
Naglasak je na prioritetima kao što je pročištač pitke vode za Posušje, zatim vodoopskrbni sustavi (magistralni vodovodi) Rakitno i Vir-Zagorje, kao i izgradnja dijela kanalizacijske mreže. Također prioritetnim se drže svi ostali projekti i mjere koji imaju za cilj stvaranje preduvjeta za otvaranje novih radnih mjesta te projekti ruralnog razvoja koji za cilj imaju iskorištavanje prirodnih resursa za samoodrživo poduzetništvo u poljoprivrednim proizvodnjama na cijelom prostoru općine Posušje.

3. PREGLED IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE INTEGRIRANOG RAZVOJA

3.1. Sažet osvrt na prethodno razdoblje implementacije (od početka realizacije strategije)

Od početka realizacije razvojne Strategije u potpunosti je završeno 38 projekata iz Strategije razvoja. Vrijednost realiziranih projekata iznosi preko 5 mil.KM. Pored projekata iz Strategije još je implementirano i 17 „novih“ projekata koji nisu bili predviđeni planom implementacije. Također je započeto 45 višegodišnjih projekata, od toga su neki završili, neki se odvijaju svake godine i slično. Ujedno, u proces implementacije je uključeno 17 novih projekata (koji nisu bili planirani Strategijom, ali čije uključnje i implementacija sigurno doprinosi realizaciji zacrtanih strateških/sektorskih ciljeva).

U nastavku je grafički prikaz implementacije broja projekata.

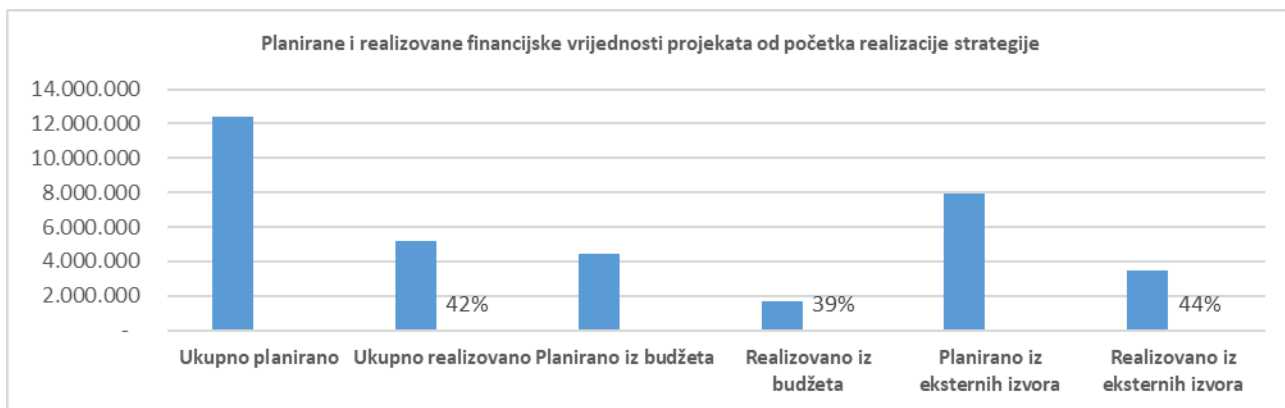

Ukupna vrijednost planiranih projekata je 12.410.714 KM, dok je vrijednost u potpunosti završenih projekata kao i projekata koji su još uvijek u procesu realizacije 5.220.230 KM, što je 42,06% realizacije planiranog.

U strukturi vrijednosti ukupnog broja planiranih projekata, za cijelo vrijeme trajanja strategije (6 godina), 4.472.821,32 KM (36,04%) je predviđeno iz općinskog proračuna dok je 7.937.892,68 KM (63,96%) predviđeno iz vanjskih izvora.

Kada je riječ o strukturi realiziranih projekata, od ukupnog broja u potpunosti završenih projekata ili projekata koji su još uvijek u procesu realizacije, vrijednost od 1.722.612,11 KM (33%) je realizirana iz općinskog proračuna dok je 3.497.617,89 KM (67%) realizirano iz vanjskih izvora.

U nastavku je grafički prikaz financijske implementacije projekata.

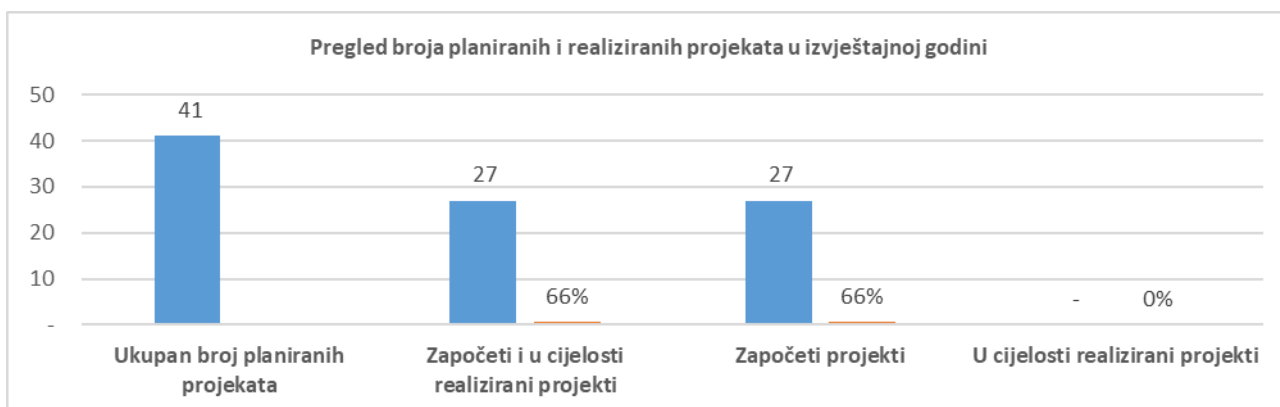
Promatrajući realizaciju ukupnog broja započetih i u potpunosti završenih projekata, od početka realizacije strategije, može se zaključiti da je postignuta dobra realizacija. Mada na postotak realizacije ukupnog broja projekata utječu brojni faktori ipak se može zaključiti da je ključni ograničavajući faktor nedostatak financijskih sredstava u općinskom proračunu kao i nedovoljan broj izvora financiranja viših razina vlasti i ograničen broj poziva međunarodnih razvojnih i donatorskih faktora pogotovo kad je temeljna infrastruktura u pitanju.

Kada je riječ o financijskoj realizaciji u 2014., 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020. godini ukupno je planirano (ili teoretski) 12.410.714 KM. Realizirano je ukupno 7.048.356,57 KM ili 56,79%. Ovdje treba napomenuti da je u planiranim projektima stalno planiran i pročistač pitke vode kao projekt višemilijunske vrijednosti. Kad bismo samo njegovu vrijednost oduzeli od ukupno planiranih sredstava postotak realizacije bi bio skoro dvostruko veći. Može se zaključiti da je omjer planiranog i ostvarenog u zadnjih 6 godine realno balansiran te da nema nikakvu tendencioznu dimenziju.

3.2. Pregled implementacije Strategije u izvještajnoj 2020. godini

Planom implementacije za 2020. (konkretno na izvještajnu godinu) godinu je planirano 41 projekt.

U nastavku je grafički prikaz realizacije projekata.

Tijekom 2019. godine se privremeno odustalo od realizacije 5 projekata (od donatora neprihvaćeni ili odbačeni projekti) dok izmijenjenih projekata nema. Glavni razlozi za odustajanje od realizacije u

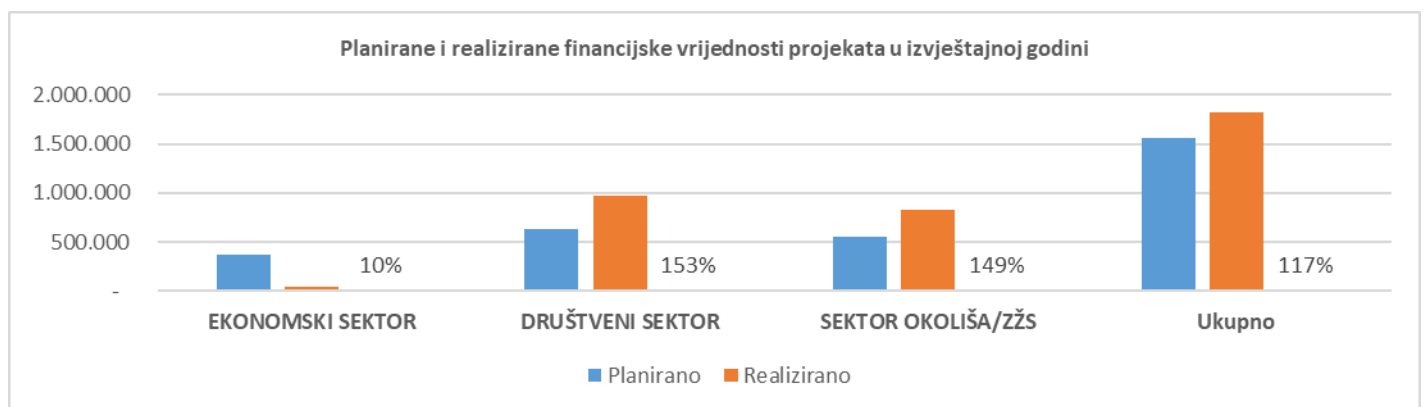
2019. godini od ovih projekata su „ne-prolazak“ projekata kod donatora ili sufinancijera. Ti projekti su redom:

- Rekonstrukcija zgrade za Dom kulture
- Uređenje i opremanje novih prostorija glazbene škole u Domu kulture
- Osnivanje KIS-a
- Opremanje studija i multimedijalne dvorane za klape i ostale KUD-ove
- Prenamjena zgrade JP EP HZHB u javnu svrhu

Riječ je o projektima koji su prijavljeni na IPA CBC prekogranične projekte koji nažalost nisu ostvarili dovoljan broj bodova za financiranje sredstvima Europske unije. Ni u 2020. godini nije ništa učinjeno po pitanju ovih projekata budući da nije bilo javnih poziva na koje bi se ovakvi projekti mogli prijaviti.

Kada je riječ o financijskoj realizaciji, ukupna realizacija projekata je 116,94% u odnosu na plan. Pri tome u strukturi realiziranih projekata 54,76% se odnosi na financiranje iz općinskog proračuna dok je 45,24 % iz eksternih izvora financiranja. Uspoređujući planiranu strukturu po izvorima financiranja gdje je u planu implementacije bilo predviđeno za 2020. godinu 31,92% iz općinskog proračuna, a 68,08% iz vanjskih izvora financiranja, može se zaključiti da ima određenih odstupanja od planiranog te isto tako da je postignut maksimum u realizaciji obzirom na raspoloživa sredstva i dostupne vanjske izvore sufinanciranja. Može se zaključiti da treba nastaviti istim trendom planiranja koji je dobrog balansa u ekonomskom i društvenom sektoru uz znatno odstupanje u sektoru okoliša (u kojem su vodoopskrbi –skupi projekti pa zbog toga je nužna posljedica odstupanje realizacije od planiranih projekcija implementacije.

U nastavku je grafički prikaz financijske realizacije po sektorima.

U tabelama u nastavku je dat detaljan prikaz ukupno realiziranih projekata u odnosu na planirano, ukupno i po sektorima:

Tabela 1. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u 2020. godini (sva tri sektora) uključujući projekte koji nisu bili u dokumentu Plan implementacije 2020-2022.

UKUPNO SVI SEKTORI				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz proračuna	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	46	1.563.250,00	499.000,00	1.064.250,00
% struktura financiranja od A			31,92%	68,08%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	27	1.828.126,57	1.001.100,57	827.026,00
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	58,70%	116,94%		
% struktura (od B)			54,76%	45,24%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	27	1.828.126,57	1.001.100,57	827.026,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	58,70%	116,94%		
% struktura (od C)			54,76%	45,24%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

Tabela 2. Financijska projekcija planiranih i ostvarenih projekata raspoređenih po sektorima na temelju Plana implementacije.

2020	Oblast	Zbir financijskih vrednosti		Struktura financiranja	
		Planirano	Realizirano	Proračun (%)	Ostalo (%)
	Ekonomski razvoj	374.750,00	36.300,00	54,55%	45,45%
	Društveni razvoj	635.000,00	968.474,57	45,79%	54,21%
	Ekološki razvoj	553.500,00	823.352,00	65,32%	34,68%
	Ukupno	1.563.250,00	1.828.126,57	54,76%	45,24%
	% po planu implementacije		116,94%		

Sektor ekonomskog razvoja

U sektoru ekonomskog razvoja za 2020. godinu planirano je 17 projekata. Detaljne informacije su prikazane u tablicama u nastavku teksta.

Najznačajniji projekt u 2020. godini u području ekonomskog sektora je Dovišetak i stavljanje u funkciju Planinarskog doma u Masnoj Luci gdje je za ovaj projekt u 2020. godini izdvojeno 9.200,00 KM.

Tabela 3. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u ekonomskom sektoru u 2020. godini

Ekonomski sektor (ES)				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz proračuna	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	17	374.750,00	88.500,00	286.250,00
% struktura financiranja od A			23,62%	76,38%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	11	36.300,00	19.800,00	16.500,00
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	64,71%	9,69%		
% struktura (od B)			54,55%	45,45%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	11	36.300,00	19.800,00	16.500,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	64,71%	9,69%		
% struktura (od C)			54,55%	45,45%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

Društveni sektor

U društvenom sektoru za 2020. godinu planirano je 16 projekata. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz vanjskih sredstava (Detaljne informacije su prikazane u tabeli u nastavku teksta).

Najznačajniji projekti u 2020. godini u području društvenog sektora su u domeni obrazovanja. Tu mislimo na projekt Dovršetak nove Osnovne škole fra Petar Bakula Posušje gdje je u 2020. godini uz pomoć Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH izdvojeno 797.679,57 KM od čega od Središnjeg ureda za Hrvate izvan RH 400.000,00 KM. Također, valja spomenuti uređenje nogostupa za koje je izdvojeno 14.700,00 KM te Izgradnja i uređenje parka iznad stadiona Mokri Dolac 120.000,00 KM uz pomoć Fonda za zaštitu okoliša koji je za ovaj projekt izdvojio 100.000, 00 KM.

Tabela 4. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u društvenom sektoru 2020 . godini.

Društveni sektori (DS)				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz proračuna	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	16	635.000,00	215.000,00	420.000,00
% struktura financiranja od A			33,86%	66,14%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	8	968.474,57	443.474,57	525.000,00
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	50,00%	152,52%		
% struktura (od B)			45,79%	54,21%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	8	968.474,57	443.474,57	525.000,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	50,00%	152,52%		
% struktura (od C)			45,79%	54,21%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

Sektor zaštite okoliša/životne sredine

U sektoru okoliša/ zaštite životne sredine za 2020. godinu planirano je 13 projekata. Iz prethodnih godina je preneseno nekoliko projekata čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su uglavnom planirana iz vanjskih izvora (Detaljne informacije su prikazane u tabelama u nastavku teksta).

Najznačajniji planirani projekti u 2020. godinu u oblasti okoliša/ zaštite životne sredine su u domeni vodoopskrbe stanovništva: Jedan od zasigurno najvećih projekata u vodoopskrbnom sustavu je pročistač pitke vode koji je sastavni dio planiranih projekata. Za realizaciju ovog projekta potrebno je 4.264.000,00 KM, a većina izdataka je planirana iz vanjskih izvora financiranja. Također treba spomenuti Izgradnju vodoopskrbnog sustava Rakitno. Riječ je o 15 km magistralne vodovodne mreže (vodoopskrbni prsten oko rakitskog polja) i oko 2520 priključaka. Realizirani dijelovi sustava do sada su uglavnom financirani iz vanjskih izvora. U 2020. godini za vodovod Rakitno realizirano je 405.000,00 KM od čega 170.000,00 KM iz vanjskih izvora, a 235.000,00 KM iz proračuna općine.

Tabela 5. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u sektoru okoliša/ zaštite životne sredine u 2020. godini

Sektor okoliša (SO)				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz proračuna	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	13	553.500,00	195.500,00	358.000,00
% struktura financiranja od A			35,32%	64,68%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	8	823.352,00	537.826,00	285.526,00
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	61,54%	148,75%		
% struktura (od B)			65,32%	34,68%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	8	823.352,00	537.826,00	285.526,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	61,54%	148,75%		
% struktura (od C)			65,32%	34,68%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

3.3 Ključni rezultati i ostvareni napredak

Na temelju svih prikupljenih i obrađenih podataka o implementaciji projekata u izvještajnom razdoblju može se zaključiti da su godišnji rezultati vidljivi prije svega kroz ulaganja u infrastrukturu i stvaranje boljeg poslovnog okruženja i kvalitativnog progresa u sektoru objekata infrastrukture u školstvu. Od ukupno 11 sektorskih ciljeva napredak je postignut kod 8 ciljeva ili 80,00 %. Generalno možemo zaključiti da je to vrlo dobar rezultat.

Ekonomski razvoj

Sektorski cilj 1: *Npr. Do 2019. prilagoditi općinu potrebama poduzetništva i smanjiti nezaposlenost.* Općina je u 2017. godini dobila BFC certifikat što je jedan od važnih pokazatelja da je Općina naporno i vrijedno radila na dobivanju istog i kako nije cilj samo dobiti BFC certifikat nego konstantno raditi na poboljšanju potreba poduzetništva što će pridonijeti i smanjenju nezaposlenosti. To je jedan od ključnih indikatora da je općina i prije krajnjeg roka trajanja ovog sektorskog cilja ispunila ovaj cilj. Također je realiziran projekt „Logističkog centra“ u zoni Osrdak kao bitan općinski instrument za podršku razvoja početničkog poduzetništva. Pored toga, po informacijama objavljenim na web stranici posuških gospodarstvenika, došlo je u protekloj godini do povećanja broja zaposlenih. Samo ova dva pokazatelja navodimo kao argument tvrdnji da je u proteklom razdoblju, između ostalog, zahvaljujući i realiziranim projektima iz Strategije i drugim projektima koji su realizirani, a nisu iz Strategije, došlo do progresa u odnosu na prethodno stanje glede ovog sektorskog cilja. Također, općina je registrirala fondaciju Tehnološki park Posušje koji je opremljen s CNC strojevima za obradu metala i plastike. Važno je istaknuti i to kako je Općinski načelnik oslobodio plaćanja taksi registracije obrta sve one koji se odluče na registraciju obrta. Između ostalog Općina Posušje je prvi put provela i poticajne mjere za poduzetništvo u 2020. godini te obranila recertifikaciju BFC certifikata.

Sektorski cilj 2: *Do 2019. stvoriti preduvjete za organiziranu poljoprivrednu proizvodnju u specifičnim granama proizvodnje.*

Kod ovog sektorskog cilja nije zabilježeno značajniji utjecaj jer u 2020. godini nije bilo značajnijeg projekta koji bi svojim izlaznim rezultatima utjecao na indikatore po ovom sektorskom cilju.

Sektorski cilj 3: *Do 2019. razviti prepoznatljiv turistički sadržaj i razviti potrebnu turističku infrastrukturu.*

Općina Posušje aktivno je radila na prepoznavanju turističkog sadržaja koje ista nudi. Tako su uspješno provedena dva turistička projekta: Jačanje sektora turizma u općini Posušje i Razvoj turizma na tri jezera. Ovim projektima izrađena je web stranica Herzegovina Lakes na kojoj posjetitelji stranice mogu vidjeti razne turističke sadržaje koje općina Posušje ima i nudi. Također su izrađeni razni promotivni materijali koji prikazuju sve turističke potencijale na cijelom području općine Posušje između kojih valja istaknuti video materijal. Izuzetno je važno napomenuti i manifestaciju Blidinje Gastro Festival koja je održana zahvaljujući projektu Jačanje sektora turizma u općini Posušje, a koja je dala priliku malim proizvođačima da besplatno pokažu što nude te samim time jačaju svoju ponudu na konkurentnom tržištu. Općina Posušje provela je projekt uređenja lokaliteta Ričina i stećaka pa tako sada na tom lokalitetu imamo prekrasno uređen ambijent, pogotovo oko stećaka i mosta na Ričini.

Društveni razvoj

Sektorski cilj 1: *Do 2017. unaprijediti kvalitetu obrazovne infrastrukture.*

U ovom sektorskom cilju je došlo do značajnog pozitivnog kvalitativnog pomaka, jer je se radilo na uvođenju novog strukovnog zanimanja CNC operater koje je prepoznato kao potrebno zanimanje za naše i šire tržište rada (zanimanje CNC operater krenulo je u izvještajnoj godini). Nastavljeni su i radovi na novoj OŠ koja će svojim završetkom i puštanjem u funkciju uvelike popraviti kvalitetu održavanja nastave. Nova OŠ planira se otvoriti u školskoj 2021./22.

Sektorski cilj 2: *Do 2018. Razvijeni preduvjete za uključivanje mladih u izvanškolske, sportske i kulturne aktivnosti.*

Općinska podrška radu općinskih sportskih klubova kroz općinski sportski savez rezultirala je činjenicom da je došlo do povećanja broja sportskih aktivnosti broja djece i mladih uključenih u sportske klubove na broj od 830 članova, što je povećanje za preko 10%. U ovom sektorskom cilju je također došlo i do kvalitativnog i kvantitativnog progressa.

Sektorski cilj 3: *Do 2019. ojačati sustav socijalne i civilne zaštite*

Što se tiče ovog cilja Općina je već ranije i u 2015. i 2016. godini uvelike ostvarila ovaj sektorski cilj.

Sektorski cilj 4: *Do 2019. Uspostaviti sustav očuvanja i zaštite kulturne baštine*

Kod ovog cilja najviše se radilo na području lokaliteta Ričina gdje se radilo na istraživanju spomenutog kulturnog područja kao i uređenju istoga. Valja istaknuti i to kako je to područje proglašeno nacionalnim spomenikom.

Sektor zaštite i unapređenja okoliša

Sektorski cilj 1: *Do 2019. poboljšati kvalitetu i dostupnost pitke vode i kanalizacijskog sustava.*

Obzirom na segmentarni izvedbeni pristup u 2020. godini, koji je jedino moguć zbog nedostatka većih financijskih sredstava za realizaciju ukupnog vodoopskrbnog sustava, možemo također ocijeniti da

je postignut blagi napredak u približavanju konačnom cilju a to je da svi građani općine Posušje dobiju priključak na pitku vodu i priključak na kanalizacijski sustav. Radilo je se na dostupnosti pitke vode onom stanovništvu koje nije bilo na vodovodnoj mreži, a to su Vir, Zagorje i Rakitno. Također, u skladu s financijskim mogućnostima realiziran je dio kanalizacijske mreže u iznosu nešto većem od 380.000,00 KM.

Sektorski cilj 2: *Do 2019. poboljšati kvalitetu mreže lokalnih putova*
Svake godine radi se na održavanju mreže lokalnih putova.

Sektorski cilj 3: *Do 2019. Uspostaviti učinkovit sustav upravljanja otpadom*
Aktivnim planom LEAP definirane su konkretne mjere i projekti koji se odnose na sve vrste otpada i upravljanja otpadom. Možemo konstatirati da je učinjen značajan kvalitativan korak u progresnom smislu u ovom sektorskom cilju.

Sektorski cilj 4: *Do 2019. povećanje energetske učinkovitosti u minimumu 50% javnih objekata*
Realizacijom projekata izrade termofasada na objektima Osnovnih škola, u Posušju, u Vir, u Rakitnu, te Srednje strukovne škole u Posušje kao i Gimnazije, možemo kazati da je zacrtani cilj postignut 100% već u 2016. godini. Područne škole koje nisu bile obrađene u 2016., njihova energetska učinkovitost rađena je u 2017. godini. 2019. godine odobrena su sredstva za energetska efikasnost na objektima Dječji vrtić Bajka i Osnovna škola Vranić. Na ovim objektima radilo se u 2020. godini te je tako škola gotova s radovima, dok se završetak radova na vrtiću očekuje u 2021. godini.

3.4. Vertikalna i horizontalna usklađenost i razina integriranosti

U skladu sa planiranim razvojnim prioritetima koji su vertikalno usklađeni sa strateškim i planskim dokumentima viših razina vlasti, općina je u izvještajnom razdoblju realizirala jedan od bitnih projekata. Fondacija Tehnološki park Posušje opremljena je s CNC strojevima kroz projekt Compete Plamet. Asfaltirana je jedna dionica kroz projekt COMPETE PLAMET, a druga kroz projekt Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, a obje dionice u poduzetničkoj zoni Osrdak.

U pogledu horizontalne usklađenosti značajno je naglasiti projekt izgradnja nove OŠ gdje Općina Posušje svake godine nastoji putem projektnih poziva osigurati sredstva za nastavak izgradnje pa je tako u 2020. od strane Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH odobreno 600.000,00 kuna.

3.5 Institucionalni kapaciteti gradske uprave i suradnje sa bitnim sudionicima

Poslove projektnih aktivnosti provodi Jedinica za upravljanje razvojem (JURA) u suradnji i partnerstvu sa Odsjekom za razvoj u Službi za gospodarstvo općine Posušje.

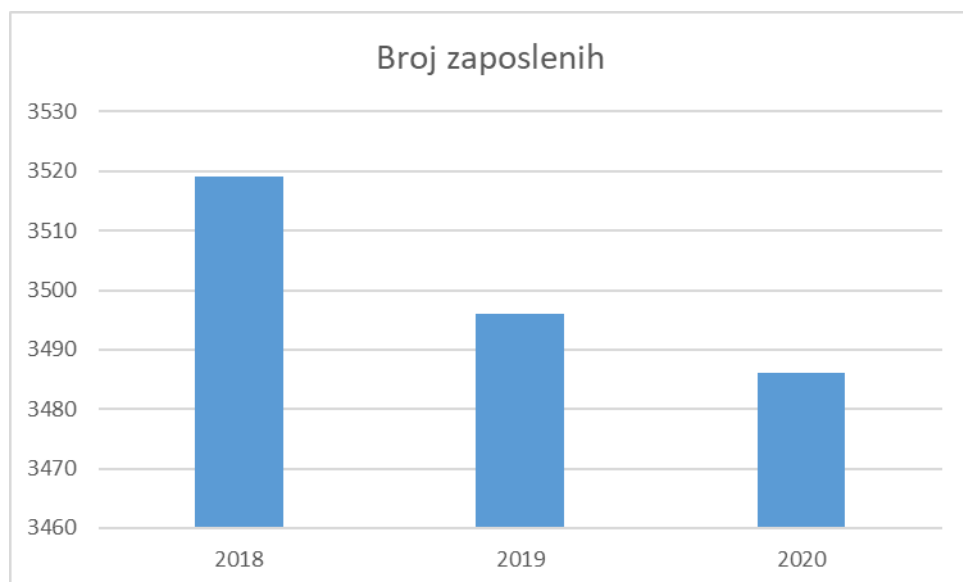
Uspostavom općinske JURA-e su se stvorile temeljne pretpostavke za proaktivan i uspješan projektni pristup Općine prema višim razinama vlasti i donatorskim adresama. JURA i Odsjek za razvoj pružaju sve usluge pomoći u pisanju projekata za eksterne subjekte (Institucije i NVO) pored svojih internih-općinskih projektnih aktivnosti i drugih razvojnih aktivnosti u partnerstvu sa npr. UNDP BiH, GIZ, REDAH, HERAG itd.

U pogledu implementacijskih kapaciteta ostalih sudionika (NVO, poslovnog sektora i drugih aktera koji sudjeluju ili indirektno doprinose implementaciji Strategije) stanje se može opisati kao dobro. U 2019. godini krenulo je se s revidiranjem Strategije Općine Posušje, a u njeno revidiranje uključeni su svi važni sudionici među kojima je i NVO i poslovni sektor. U pogledu razvoja kapaciteta vanjskih sudionika (NVO i ostale institucije) neophodno je podržati rad aktivnijih NVO koji bi mogli izrasti u

ozbiljnije partnere općini za implementaciju projekata iz Strategije razvoja. Razlog nedovoljno razvijenog NVO u Posušju glede aplikacijskih kapaciteta je što nema fondova u BiH (također ni fondova EU za BiH) i donatorskih izvora financiranja i nepostojanje mehanizama predfinanciranja i vlastitog financijskog sudjelovanja (min 15% od vrijednosti bilo kojeg projekta) u slučaju da aplicirani projekt bude prihvaćen za financiranje.

3. KLJUČNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

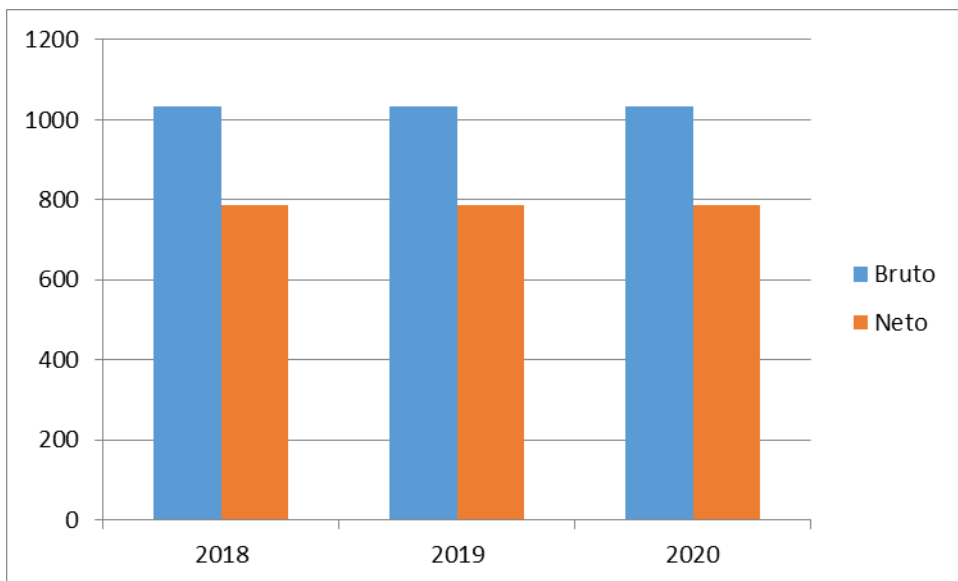
Na području općine, živi 20477 stanovnika, od čega je 3803 zaposlenih (d.o.o. + obrti), dok je na evidenciji oko 2000 nezaposlenih. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika je 4444 €. Prosječna neto plaća je 778 KM. Uspoređujući općinu pogledu vitalnih makro indikatora sa prosjekom u BiH može se zaključiti da makroekonomski pokazatelji blago padaju. To se najbolje može potkrijepiti činjenicom u području zaposlenosti u zadnje tri godine (*treba napomenuti kako u ovom broju zaposlenih nisu uključeni zaposleni u obrtima zbog nemogućnosti dolaska do podataka iz ranijih godina pa ne bi podaci bili vjerodostojni*). Glede općeg kretanja zaposlenosti iz sljedećeg grafikona je vidljivo da se u posljednje 3 godine događa negativan pomak i smanjenje broja zaposlenih za 33 osobe.

Također jedan od ključnih makropokazatelja je i kretanje plaća u zadnje tri godine. Pokazatelji su sljedeći:

Plaća u KM	2018. god.	2019. god.	2020. god.
Bruto	1033	1033	1033
Neto	788	788	788

Bruto i neto plaća imaju trend stagnacije već nekoliko godina unazad, ali prema podacima koje imamo došlo je do malog poboljšanja. Je li ovaj trend posljedica ekonomske krize u gospodarstvu ili je u pitanju strukturalna slabost našeg gospodarstva trebalo bi napraviti zasebnu ekspertnu analizu. Zabrinjavajući je trend odlaska u inimizemstvo dijela radne snage koja je imala posao u Posuškom gospodarstvu zbog “niske” plaće. Jedna od mjera koje bi se u budućnosti trebale implementirati je i ohrabrivanje poslodavaca da povećaju plaće svojim zaposlenicima koliko je to više moguće uz ohrabrivanje da se tehnološki osuvremenjuju i inovativno revitaliziraju kako bi povećali svoju konkurentnost na tržištu i na taj način dođu u poziciju da mogu povećavati plaće u gospodarstvu.

U nastavku je dat tabelaran prikaz makropokazatelja za polaznu i izvještajnu godinu (ili zadnju godinu za koju su podaci dostupni). Popunjene su kolone za koje se moglo doći do podataka:

R.B.	OSNOVNI INDIKATORI RAZVOJA	indikator	Polazno stanje						2020		
			2012			2013			Ukupni	Muški	Ženski
			Ukupno	Muški	Ženski	Ukupno	Muški	Ženski			
	INDEKS RAZVIJENOSTI (FBIH)/STEPEN RAZVIJENOSTI (RS)	indeks									
	Stanovništvo	broj	17 500	8300	9200	20477	10287	10190	20477	10287	10190
1	Zaposlenih stanovnika	broj	3.003	1701	1440	2573	1490	1083	3791	2353	1438
		%	100	56	44	100	57,9	42,1	100	62,07	37,93
2	Nezaposlenih stanovnika	broj	2.015	847	1168	2092	906	1186	1944	777	1167
		%	100	42	58	100	43	57	100	39,97	60,03
3	Bruto domaći proizvod	iznos	88.403 000,00			88845015			88400000		
		po glavi	5051			4271			3999		
4	Investicije na teritoriji JLS	iznos	1 500 000,00			1 600 000,00			1200000		
5	Broj preduzeća/1000 stanovnika	omjer	41			42			32		
6	Prosječna neto plaća u KM	iznos	760			740			797		
7	Broj učenika osnovnih i srednjih škola na hiljadu stanovnika	broj	132			111			126		
8	Socijalni transferi po glavi stanovnika	po glavi	4,9			4,12			10		
9	Broj ljekara/1000 stanovnika	omjer	0,5			0,5			0,8		
10	Iznos realiziranih sredstava za prioritete iz razvojne strategije	iznos	1 200 000,00			900 000,00			900000		
	DOPUNSKI INDIKATORI RAZVOJA										
1	Udio realiziranih kapitalnih investicija u proračunu JLS	omjer	33			33			19		
2	Poljoprivrednih gospodarstava/1000 stanovnika	omjer	47,6			40,05			40		
3	Broj korisnika socijalne pomoći/1000 stanovnika	omjer	8,17			6,87			33		
4	Zdravstveno osiguranih lica u odnosu na ukupno stanovništvo	omjer	0,733542857			0,646071738			85%		
5	Broj aktivnih članova u institucijama kulture	broj	480	336	144	504	352,8	151,2	500	200	300
6	Broj aktivnih članova u sportskim institucijama	broj	470	235	235	493,5	246,75	246,75	770	490	280
7	Pokrivenost domaćinstava s pristupom kontroliranoj vodi za piće	procenat	60			60			80%		
8	Pokrivenost domaćinstava odvozom krutog otpada	procenat	100			100			100		
9	Broj naseljenih mjesta bez asfaltirane putne komunikacije	broj	5			5			0		
10	Broj domaćinstava bez pristupa električnoj energiji	broj	0			0			0		
11	Broj kulturnih manifestacija	broj	10			13			5		
12	Broj posjetitelja kulturnih manifestacija	broj	400			500			100		
13	Broj turističkih manifestacija	broj	3			4			5		
14	Broj posjetitelja turističkih manifestacija	broj	300			400			100		
15	Emisija CO2 po glavi stanovnika	tona	0			0			0		

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Realizacija strategije u 2020. godini je dobra, što pokazuje 60,87% ostvarenja broja projekata, a uzimajući u obzir kako je skoro cijela 2020. protekla u izvanrednim uvjetima zbog COVID-19 može se reći da je ovaj rezultat vrlo dobar pa i odličan.

Planom implementacije za 2020. godinu predviđeno je provođenje 41 projekta ukupne vrijednosti 1.563.250,00 KM. U 2020. godini započeta je implementacija 27 projekata koji su projekti višegodišnjeg karaktera realizacije, dok su neki projekti iz 2019. godine nastavljeni u ovoj izvještajnoj 2020.godini. Postotak realizacije projekata u izvještajnoj godini je dobar (60,87%), unatoč otežavajućoj okolnosti zbog nedostatka vlastitih financijskih sredstava u okviru općinskog proračuna i pandemije korona virusa. To je zaista dobar uspjeh zato što vrijednost donatorskih sredstava iznosi 827.026,00 KM ili 45,24 % od ukupnog iznosa realiziranih projekata. Ukupna vrijednost u cijelosti ili djelomično implementiranih projekata je 1.828.126,57 KM, što je čak 116,94% realizacije u odnosu na projektirani financijski okvir, a 54,76% od ovog iznosa realizirano je kroz proračun Općine, a ostalo iz vanjskih izvora. Važno je naglasiti kako ovo izvješće ne obuhvaća projekte koje Općina

Posušje realizira svake godine uz pomoć županijskih ministarstava te uz pomoć sredstava federalnih ministarstava, Fonda za zaštitu okoliša i drugih. Kad bi ovo izvješće sadržalo i ta sredstva onda bi iznosi bili znatno veći.

U domeni zapažanja o ostvarenom kvalitetu sustavnog upravljanja razvojem bitno je naglasiti:

- plan implementacije za razdoblje 2020-2022 godinu je uglavnom pripremljen u skladu sa „kalendarom“ redovnih aktivnosti Odsjeka za razvoj i Jedinice za upravljanje razvojem pri uredu Općinskog načelnika (JURA).
- godišnji planovi rada službi/odjeljenja su pripremljeni u skladu sa kalendarom JURA definiranim poslovima te uz naglasak na projektni pristup. Izvještaji o realizaciji planova službi/odjeljenja su redovno razmatrani i korišteni za pripremu korektivnih mjera (te eventualnu izmjenu /dopunu Plana implementacije Strategije razvoja) ;
- U pogledu izgradnje institucionalnih mehanizama suradnje sa privatnim sektorom postignut je značajan napredak (Formirano je Lokalno ekonomsko vijeće-LEV i Savjet za zapošljavanje). Lokalno ekonomsko vijeće provodi se redovno, a najmanje 4 puta godišnje. Na Lokalnom ekonomskom vijeću članovi iz Jedinice za lokalni ekonomski razvoj iznose sve bitne informacije koje se tiču privatnog sektora. Zbog pandemije korona virusa Lokalno ekonomsko vijeće u 2020. godini održavalo se putem e-maila kako bi se izbjeglo širenje zaraze.

U narednom planskom razdoblju posebnu pažnju je potrebno posvetiti:

- Dodatnom osnaživanju projektnih aplikacijskih i implementacijskih kapaciteta općine i NVO sektora kako bi se povećao broj aplikacija prema svim potencijalnim donatorskim adresama;
- Dodatno povećati obim promocijskih aktivnosti za privlačenje domaćih i inozemnih investicija;
- Intenzivirati i razviti jaču suradnju sa ekonomskom dijasporom u cilju povećanja investicija u gospodarstvo i u cilju proširenja poslovne suradnje postojećeg gospodarskog sektora sa inozemnim gospodarskim subjektima na koji naša dijaspora može imati pozitivan povezujući utjecaj.

Izvješće pripremila:

**VIŠA STRUČNA SURADNICA ZA PRIPREMU I PROVEDBU RAZVOJNIH PROJEKATA I
VODITELJICA JEDINICE ZA LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ**

Dragica Lebo

**NAČELNIK OPĆINE
Ante Begić**